

Uloga socijalnog rada u radu s mladima - područje grada Trilja

Latinac, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:922680>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**



Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Klara Latinac

ULOGA SOCIJALNOG RADA U RADU S MLADIMA -
PODRUČJE GRADA TRILJA

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Klara Latinac

**ULOGA SOCIJALNOG RADA U RADU S MLADIMA -
PODRUČJE GRADA TRILJA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Nino Žganec

Zagreb, 2024.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. GRAD TRILJ	2
2.1. Geografski položaj	2
2.2. Struktura stanovništva	3
3. PERCEPCIJA MLADIH O ŽIVOTU U GRADU TRILJU.....	4
3.1. Metodologija rada	4
3.2. Kulturna događanja u gradu Trilju	5
3.3. Javna i društvena infrastruktura	11
3.4. Uključenost mladih u društveni i politički život	16
4. SOCIJALNI RAD U ZAJEDNICI.....	18
4.1. Socijalni rad	18
4.2. Socijalni rad u zajednici	19
4.3. Socijalni rad s mladima	20
4.4. Mogućnosti rada s mladima na području grada Trilja	21
4.4.1. Suradnja organizacija civilnog sektora	21
4.4.2. Promocija pozitivnih obiteljskih odnosa	22
4.4.3. Utjecaj na političku strukturu	22
4.4.4. Povezivanje generacija	23
4.4.5. Suradnja javnih ustanova i kulturnih udruga	23
4.4.6. Kultura i edukacija	24
4.4.7. Zagovaranje prava	24
5. ZAKLJUČAK	25
POPIS GRAFIKONA	26
POPIS SLIKA	26
LITERATURA.....	26

Uloga socijalnog rada u radu s mladima – područje grada Trilja

Sažetak:

Grad Trilj kao i druge lokalne zajednice može pružiti mladima visoku kvalitetu života, no nepostojanje izvjesnih aktivnosti, sadržaja i infrastruktura koje bi podmirili potrebe mladih može biti izazovno za donošenje odluke živjeti u Trilju ili ne, vratiti se živjeti u Trilj ili ostati u urbanijoj razvijenijoj sredini. Socijalni rad kao profesija koja djeluje na svim razinama društva posjeduje znanja i vještine djelovanja u radu s mladima u lokalnoj zajednici. Glavno pitanje je u kojem smjeru djelovati? Usmjeravanje na uklanjanje rizika za mlade stvarajući pozitivnu sredinu ili organizacija zajednice i osnaživanje mladih na iskorištavanje znanja i sposobnosti koje posjeduju kao potencijalnih resursa zajednice? Iz razgovora s nekolicinom mladih prosjeka od 25 godina, ovaj rad donosi stavove i mišljenja mladih o životu u gradu Trilju. U konačnici, rad donosi neke od mogućnosti djelovanja socijalnih radnika u radu s mladima na području grada Trilja.

Ključne riječi: socijalni rad, zajednica, mladi, mladi, grad Trilj

The Role of Social Work in Working with Youth – The Area of the City of Trilj

Abstract:

The town of Trilj, like other local communities, can offer a high quality of life for young people. However, the lack of certain activities, facilities, and infrastructure that would meet the needs of the youth can make it challenging for them to decide whether to live in Trilj, return to live in Trilj, or stay in a more urban and developed environment. Social work, as a profession that operates on all levels of society, possesses the knowledge and skills to work with young people in the local community. The main question is in which direction to act? Should the focus be on eliminating risks for young people by creating a positive environment, or on community organization and empowering young people to utilize their knowledge and abilities as potential community resources? Based on conversations with several young people averaging 25 years old, this paper presents the views and opinions of the youth on life in the town of Trilj. Ultimately, the paper offers some potential approaches for social workers in their work with young people in the area of the City of Trilj.

Key words: social work, community, youth, city of Trilj

Izjava o izvornosti

Ja, Klara Latinac pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Klara Latinac

Datum: 27.8.2024.

1. UVOD

Socijalni rad u zajednici širok je pojam koji predstavlja jedno od područja djelovanja unutar struke socijalnog rada. Zajednica može biti različito definirana, no lokalna zajednica je pojam koji sužava zajednicu na njezine geografske dosege. Vrlo važan element zajednice je i svijest njezinih članova o pripadanju istoj. Stvaranje socijalnih veza između članova pospješuje razvoj zajednice, ali i olakšava stručnjacima rad s njezinim članovima (Žganec, 2022.).

Iako demografski podaci pokazuju kako se smanjuje broj stanovnika grada Trilja, valja naglasiti kako broj mladih u skupini 15-29 godina obuhvaća jednu od brojnijih kategorija grada Trilja. Stvaranje pozitivnih odnosa, jačanje veza i razvijanje zajednice u ekonomskom i socijalnom smislu pospješuje percepciju određene zajednice kao mjesta poželjnog za život. Iz perspektive mladih, kako bismo to ostvarili, važno je procijeniti zajednicu osvrćući se na socijalne i ekonomske pokazatelje koji upućuju na kvalitetu života za mlade, mogućnost razvijanja edukativnih sadržaja, volonterskih programa i stambenih struktura koji će mlade zadržati u zajednici ili utjecati na povratak mladih koji su odselili jer raseljavanje negativno utječe na već stvorene socijalne veze (Lindegaard i Jarawura, 2024.).

Neke od mogućnosti djelovanja socijalnog rada s mladima u gradu Trilju su, na višoj razini, suradnja organizacija civilnog sektora međusobno, ali i suradnja javnih struktura s civilnim sektorom. Promocija pozitivnih obiteljskih odnosa, utjecaj na političku strukturu grada Trilja, razvijanje aktivnosti sa svrhom smanjenja međugeneracijskog jaza, osnivanje i poticanje mladih na sudjelovanje u organiziranju kulturnih i edukativnih sadržaja za mlade te u konačnici zagovaranje prava mladih samo su neke od mogućnosti djelovanja socijalnih radnika u procesu razvoja zajednice.

2. GRAD TRILJ

2.1. Geografski položaj

Grad Trilj, grad je Cetinske krajine koji se nalazi u zaleđu Splitsko-dalmatinske županije te sa pripadajućih 27 naselja obuhvaća površinu od 268 km².¹ Grad Trilj, zbog svojeg položaja, tijekom cijele svoje povijesti pa sve do današnjeg dana, ima važnu prometnu ulogu – održava „komunikaciju“ između priobalja i unutrašnjosti sa svojim prirodnim blagodatima rijeke Cetine, ali i brdsko-planinskog krajolika podno planine Kamešnice (Vrgoč, 2010.).

Slika 2.1.1.

Prikaz grada Trilja na mapi Republike Hrvatske



Izvor: Grad Trilj. *Prostorni podaci grada Trilja*. Posjećeno 20.8.2024. na mrežnoj stranici Grada Trilja: <https://gis.trilj.hr/gis>

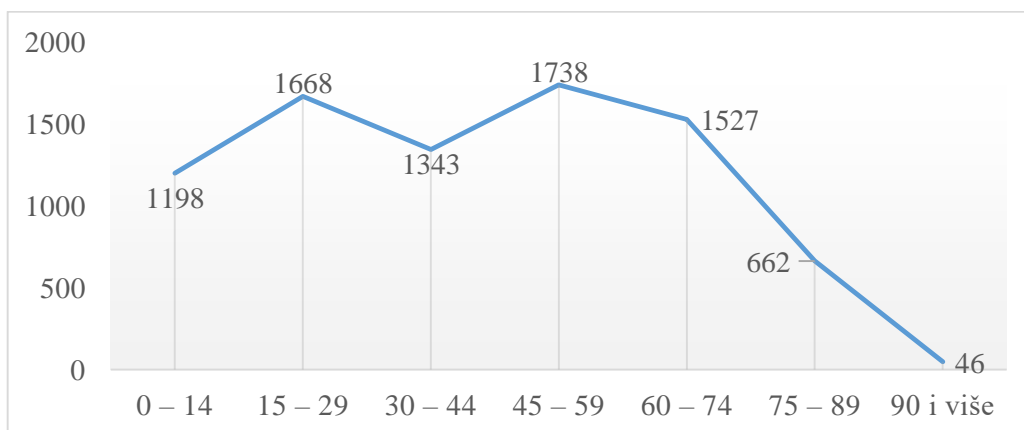
¹ Visit Trilj. *Osnovne informacije*. Posjećeno 20.8.2024. na mrežnoj stranici Visit Trilj: <https://www.visittrilj.com/hr/trilj/osnovne-informacije>.

2.2. Struktura stanovništva

Sa svojih pripadajućih 27 naselja, grad Trilj prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, broji 8 182 stanovnika, broj žena iznosi 4 055 i 4 127 muškaraca.² Prosječna starost stanovnika grada Trilja iznosi 42,6 godine dok prosječna starost stanovnika Republike Hrvatske iznosi 44, 3, a za Splitsko-dalmatinsku županiju 43, 6 godina.³ Što se tiče dobne strukture, grad Trilj, s pripadajućom okolicom, najviše stanovnika broji u kategorijama od 25 do 29 godina (639) te od 50 do 54 godine (630).⁴ Iz popisa stanovništva iz 2021. godine moguće je zaključiti da se broj stanovnika u gradu Trilju smanjio u odnosu na prethodne popise stanovništva. Ako grupiramo kategorije tako da mlade obuhvatimo rasponom godina od 15 do 29 godina mladih (1668) je nešto manje od odrasle kategorije u koju spadaju osobe od 45 do 59 godina (1738) što je linijskim grafikonom prikazano na slici 2.2.1.

Grafikon 2.2.1.

Linijski grafikon dobne strukture stanovništva grada Trilja



Izvor: Osobni rad autora prema podacima DZS, 2021.

Od ukupnog broja mladih njih 85,43% nije u braku ili životnom partnerstvu, što znači da je ukupno 14,57 % mladih u kategoriji od 15 do 29 godina stupilo u brak ili životno partnerstvo. U gradu Trilju ekonomski je aktivno 6 984 osobe od kojih je mladih iz

² Državni zavod za statistiku (2021). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. - Stanovništvo - po gradovima/općinama*. Dostupno na mrežnoj stranici Državnog zavoda za statistiku: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>.

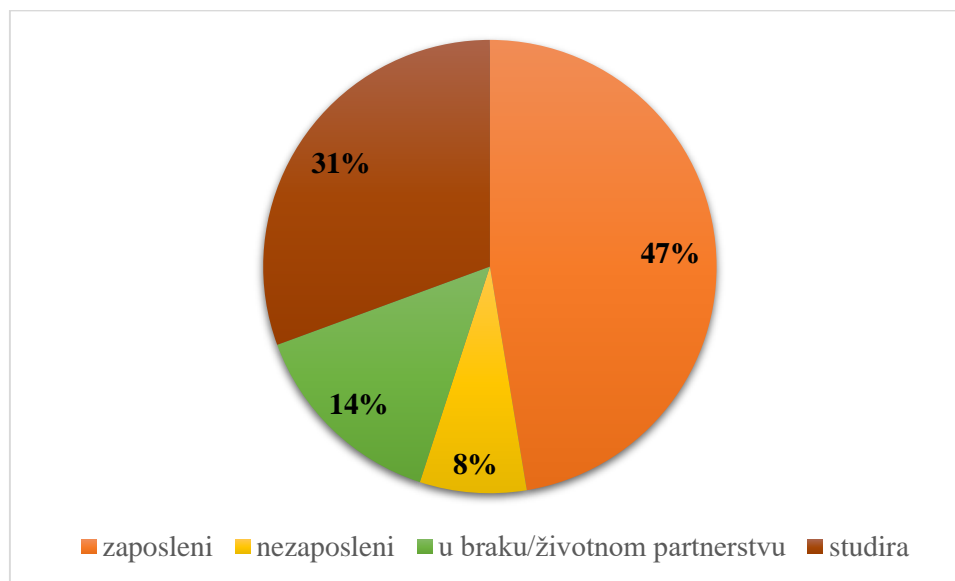
³ Isto.

⁴ Državni zavod za statistiku (2021). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. - Prvi rezultati*. Dostupno na mrežnoj stranici Državnog zavoda za statistiku: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>.

kategorije 15 – 29 godina 933. Dakle, od ukupno radno aktivnih u Trilju mladih je 13,36 %, a mladih od ukupnog broja koji su radno aktivni iznosi 27 % dok postotak mladih što studiraju iznosi 32 %. Prikaz na Grafikonu 2.2.2. pokazuje udio mladih u određenom životnom statusu ili fazi.

Grafikon 2.2.2.

Kružni dijagram statusa mladih grada Trilja



Izvor: Osobni rad autora prema podacima DZS, 2021

3. PERCEPCIJA MLADIH O ŽIVOTU U GRADU TRILJU

3.1. Metodologija rada

Prilikom neformalnog razgovora s mladima, saznali smo stavove i mišljenja nekolicine mladih grada Trilja o njihovom slobodnom vremenu, prednostima življenja u gradu Trilju, nedostacima života u manjem mjestu, ali i načinu na koji doprinose ili mogu doprinijeti zajednici te gdje se vide u budućnosti. Mladi su isticali svoje ideje te mišljenja o događanjima u gradu Trilju, javnoj i društvenoj infrastrukturi, ali i o političkoj situaciji. Mladi s kojima smo razgovarali u prosjeku imaju 25 godina, a raspon godina iznosi od 16 do 29 godina. Četiri osobe pohađaju fakultet, jedna osoba

srednju školu te osam osoba je u radnom odnosu. Tri osobe žive 4-5 dana u Splitu, a ostatak u Trilju.

3.2. Kulturna događanja u gradu Trilju

Thrill Blues Festival, glazbeni je festival koji se od 2017. godine održava u gradu Trilju. Organizatori ga predstavljaju najvećim *blues* festivalom u cijeloj Hrvatskoj. Svake godine održavaju se glazbene *blues* radionice za djecu i mlade u Osnovnoj školi Trilj vođene domaćim i stranim *blues* glazbenicima. Osim koncerata, škole *bluesa* tu je i *Blues run* utrka. Od četvrtka do nedjelje, grad Trilj vrvi različitim kulturama, jezicima, melosima i stihovima. Ulaz je svake godine besplatan te postoji mogućnost kampinga. Dio programa je i *Welcome Jam* prilikom kojeg glazbenici iz publike mogu stupiti na pozornicu te svirati *blues* glazbu.⁵

Blues je super jer svi mi koji sviramo imamo priliku stat na veću pozornicu, malo se okušat, improvizirat s *blues* vještinama svi zajedno. Upoznaš strane glazbenike, družimo se poslije kad sve završi. S jednim francuzima san se i sprijateljio, zvali su da ih posjetim.

- S.L. (29) o mogućnosti sviranja na *Thrill Blues Festivalu* kao pozitivnom primjeru održavanja događaja u gradu Trilju

Inače ne slušam *blues*, ali treba podržat lokalne događaje, to je baš pohvalno, a za sport san uvik tako da *Blues run* je za svaku pohvalu. Nažalost ozljeda je bila u pitanju pa nisam mogla sudjelovati.

- V.B. (27) o *Blues run* utrci kao pozitivnom primjeru održavanja događaja u gradu Trilju

⁵ About Thrill (2024) Thrill Blues Festival: <https://thrillbluesfestival.com/festival/>.

Slika 3.2.1
Thrill Blues run



Izvor: Thrill Blues Festival (2022). Posjećeno 20.08.2024. na FB stranici Thrill Blues Festivala: <https://www.facebook.com/thrillbluesfestival/>

Trilj Eko Festival je godišnji vikend događaj koji je prvi put organiziran 2023. godine, a predstavlja ponudu proizvoda i usluga koji odražavaju eko način življenja spajajući glazbu, ekologiju i održivost. Program Festivala obogaćen je raznim eko-kreativnim radionicama, brojnim predavanjima i edukacijama o održivosti i značaju očuvanja prirode. Organiziraju se projekcije dječjih hrvatskih filmova, sportske obiteljske aktivnosti, eko kviz te na kraju svakog dana lokalno stanovništvo, ali i brojne posjetitelje zabavljaju poznati hrvatski izvođači.⁶

Eko Festival je drugu godinu za redom i Grše dok bude piva bit će i ljudi na festivalu (uz smijeh). Taj dan grad bude pun. Baš bude lipo vidit toliko ljudi u Trilju. A ove radionice priko dana su super, najviše mi se sviđa obiteljsko vježbanje, triba to poticat vamo, dosta mlađarije bude po kafićima priko dana.

- V.B. (27) o Trilj Eko Festivalu

⁶ FB stranica Eko Trilj Festivala (2023). Preuzeto s: https://www.facebook.com/profile.php?id=100090858420254&_rdc=1&_rdr (20.8.2024.).

Već duži niz godina, grad Trilj organizira ekološke akcije čišćenja korita rijeke Cetine, ali i drugih zelenih javnih površina. U takvim akcijama sudjeluje komunalni odjel grada Trilja, Dobrovoljno vatrogasno društvo Trilj i mještani kao volonteri.⁷

Super bude šta se organiziraju eko akcije. Tu se dosta udruga odazove i svi zajedno sudjeluju u čišćenju. U akcijama budu iz Grada, vatrogasci, udruge i drugi volonteri iz Trilja. Mladi baš zasukaju rukave.

- L.G. (28) o eko-akcijama čišćenja kao pozitivnim primjerom zajedništva

Dan grada Trilja obilježava se 29. rujna, na dan slavlja zaštitnika grada - Sv. Mihovila Arkandela, a uz popratni kulturno-zabavni program taj dan održava se i sajam (Vrgoč, 2010.). Danas, premda u smanjenom obujmu, sajam predstavlja mjesto prodaje ručno rađenih proizvoda za poljoprivredne i gospodarske djelatnosti, odjeće, proizvoda za uređenje doma i sl. (Alupović Gjeldum, 2007.).

Meni je super kad prođen dernekom za Mijovila onda slušat ljude kako se cjenkaju. Nekima uopće nije do snižavanja cijene nego više do gušta šta se imaju priliku cjenkat, tu bude fora s obe strane, a navečer je super izać, bude more mladih i vidiš ljude iz škole koje ne viđaš često.

- A.D. (28) o sajmu za Dan grada Trilja

U organizaciji Turističke zajednice grada Trilja i Grada Trilja organizira se Advent u Trilju kao jedna je od aktivnosti koje se odvijaju zimi. U programu su glazbeni nastupi, paljenje adventskih svijeća, a gradski park te klizalište ukrašeni su božićnim motivima od strane kreativnih mještana.⁸

⁷ Ferata (2023). U sklopu Trilj Eko Festivala održana akcija čišćenja korita rijeke Cetine. Preuzeto s: <https://www.ferata.hr/u-sklopu-trilj-eko-festivala-odrzana-akcija-ciscenja-korita-rijeke-cetine/> (20.8.2024.).

⁸ Visit Trilj (2022). Advent u Trilju. Preuzeto s: <https://www.visitrilj.com/hr/multimedia/novosti/item/630-advent-u-trilju> (20.8.2024.).

Zimi imamo adventski program. Svaki vikend paljenje adventskih svijeća i koncerti, klizalište, to je nešto što imamo zimi. Dosta ljudi tu je dalo sve od sebe volonterski. Ako to niko ne cijeni ljudi gube interes.

-L.G. (28) o aktivnostima tijekom zime

Ža mi je šta Advent u Trilju nije posjećeniji, bude ljudima ladno razumin, a i dosta njih putuje dalje na veće advente, bogatije. Naš je sladak, ima super ukrase, ali prošle godine je to bilo slabo ukrašeno. Dobro je da se održava, ali šteta šta nema više ljudi.

-A.D. (28) o Adventu u Trilju

Slika 3.2.2.

Klizalište na Adventu u Trilju



Izvor: Visit Trilj (2019). Posjećeno 20.8.2024. na FB stranici Visit Trilj: https://www.facebook.com/profile/100048632658636/search/?q=advent&locale=hr_HR

Turističku ulogu grada Trilja danas je važno spomenuti zbog priroda koja okružuje grad Trilj. Gradski park uz rijeku Cetinu mjesto je održavanja raznih festivala (Thrill Blues Festival, Trilj Eko Festival) i događaja važnih za društveni život grada. Pustolovni turizam na rijeci Cetini vrlo je razvijen. Aktivnosti poput *raftinga*,

kajakinga, kanuinga, kanjonina, zipline te ponuđene gastrodelicije triljskog kraja razlog su brojnim mladim turistima tijekom ljeta.⁹

Slika 3.2.3.

Kanuing na rijeci Cetini



Izvor: Privatna arhiva autora rada

S. i ja smo nekidan išli pecat ribu na Cetinu, nismo ništa ulovili (uz smijeh), ali nije to ni bitno. Bili smo u na Cetini i malo se makli od svakodnevice. Super je šta postoji kviz scena u Trilju. To nam je odlično za zimske dane, jednom tjedno na kviz otić je super stvar. Bude zabavno i edukativno. Kako se svi uglavnom znamo, onda je uvek zezancija i opušteno.

R.L. (28) o provođenju slobodnog vremena

Veliki je plus sta nisi u gradu i možeš živit u kući. Možeš imat biciklu, možeš planinarit. Sve ti je tu blizu, kad si u Splitu to je teže organizirat, npr. *rafting* to smo se dogovorili u 5 minuta i sutra otišli, to je sve blizu kad si u Trilju.

- S.B. (27) o provođenju slobodnog vremena

⁹ *Plan upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže: Kanjon rijeke Cetine 2024.-2033.(2023.).* Split. Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

Split je baš blizu pa vikendom ako nemam učit najčešće sam kući. A kući je uvijek nešto pa se družimo, prijatelji, rođaci, mater i ćaća isto, oni nisu tipovi od odlazaka na kave pa je kuća uvijek puna. Priroda je vamo predivna, to je nešto šta bi istaknula kao najbolje u Trilju.

A. Č.-D. (21) o provođenju slobodnog vremena

Pikećanski dernek organiziramo već petu godinu druge subote u sedmom mjesecu u Vrbama – našoj plaži koju svake godine nadograđujemo. Organizatori smo mi mlađi muški iz ulice. To je prvenstveno druženje nas susjeda s Piketa, ali i naših najužih prijatelja. Zadnjih godina organizira se natjecanje mlađih protiv starijih u povlačenju užeta. Bude dosta dice, oni skaču u vrićama i tako. Od jutra smo tamo sve pripremamo, a popodne dođu ostali uličani i svak ponese nešto šta ispeče kod kuće.

- S.L. (29) o provođenju slobodnog vremena ljeti

Slika 3.2.4.

Pikećanski dernek



Izvor: Privatna arhiva autora rada

3.3. Javna i društvena infrastruktura

Na području grada Trilja nalaze se razne javne ustanove te civilne udruge. Od odgojno-obrazovnih ustanova postoje Dječji vrtić Trilj i Osnovna škola Trilj. U Trilju se nalazi i Dom zdravlja kao dio mreže zdravstvenih ustanova Splitsko-dalmatinske županije. Tu su još i Gradska knjižnica – Trilj, Kinodvorana, Muzej triljskog kraja posvećen očuvanju povijesti i kulturne baštine triljskog kraja, Turistička zajednica grada Trilja koja promovira turističke aktivnosti i lokalne događaje te gradska sportska dvorana. (Vrgoč, 2010.). Pri gradu Trilju, točnije u Gospodarskoj zoni Čaporice, osnovana je ustanova CEKOM 3LJ, centar kompetencija koji podržava razvoj lokalnog poduzetništva.¹⁰

Znan ovako iz razgovora da je za Trilj nezgodno šta nema mesta u vrtiću, čula san da dosta male dice nije dobilo vrtić i sad je to malo žalosno, to nije baš privlačno mladim obiteljima, radi se valjda na nadogradnji tog vrtića.

-R.L. (28) o malim kapacitetima u DV Trilj kao nedostatku grada Trilja

Minus Trilja je šta je premali da bi bio privlačan mladima jer ne možeš lako nać posa pa ti je problem živit u Trilju da bi se financira. Evo jedan od načina za potencijalni uspijeh Trilja je ta Zona u Čaporicama da se više tu okrenemo, ali nemam sad ideju kako bi se to moglo oživit.

S.B. (27) o nemogućnostima zapošljavanja kao nedostacima grada Trilja

¹⁰ Cekom 3LJ. Posjećeno na mrežnoj stranici Cekom 3LJ: <https://www.cekom3lj.hr/hr/> (20.8.2024.).

Prostor u gradskoj knjižnici također bi se moga iskoristiti ili osnovati *book* klub. Dječje stolice su u knjižnici, ali lako se to organizira za neki *book* klub za odrasle.

Mi nemamo di, eto u kinu možemo napraviti tematske i filmske večeri. Da imamo neki prostor pa možemo organizirati *art&wine* jer imamo ljude u Trilju, prijatelje koji imaju razne vještine i mogu održavati radionice npr. fotografske radionice, radionice izrade grotulja ..

- L.G. (28) o neiskorištenim gradskim prostorima kao nedostacima grada Trilja

Predivno je za živjeti. Ali stvarno, šta se tiče sigurnosti, prirode, jednostavnosti života. Sve ti je tu, a ono šta nemaš i Sinj i Split su ti blizu. Jedina i velika mana je šta je politika umišana u sve živo.

- I.B. (26) o najvećim prednostima i najvećem nedostatku grada Trilja

Ne vidim se trenutno nekoliko godina u Trilju di mi je jedina moguća aktivnost otići popiti kavu na Trilj. Eto ti festivali liti su mi puni, ali kad prođe lito nema apsolutno ništa. Fali općenito prijevoza za igdi, fali mi *Bipa* ili *dm*, a ne da za kupiti bilo šta od kozmetike moram ići u Sinj ili Dugopolje. Al opet mislim da kad bi imala obitelj i to da bi onda radije vama živjela nego u nekom većem gradu jer je mirnije i sigurnije i ne bi mogla baš čitav život provesti u toj gužvi ili u nekoj skućenoj zgradi.

- M.K. (23) o nepostojanju aktivnosti i sadržaja kao nedostaci grada Trilja

Prema podacima iz registra udruga u Republici Hrvatskoj ¹¹ na području grada Trilja i pripadajuće okolice aktivno je 79 udruga. Neke od udruga su: Udruga osoba s invaliditetom – Trilj, Udruga Prijatelji obitelji, Udruga žena Triljanke, Triljske mažoretkinje, Kulturno umjetnička udruga Trilj, Likovna udruga Tilurium, Dramska udruga Most, Udruga mladih Actus, Podružnica glazbene škole Jakova Gotovca – Sinj Udruga umirovljenika Trilj i druge udruge osnovane s ciljem održavanja kulture i

¹¹ Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (2024.). *Registar udruga Republike Hrvatske*. Posjećeno na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije : <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge>.

baštine manjih naselja koja administrativno pripadaju gradu Trilju. Također, tu je i novoosnovani crkveni zbor mladih pri Župi.

Trilj ima tih udruga par koje rade dosta. Npr. udruga „Prijatelji obitelji“. Često imaju programe za djecu i mlade ili humanitarnog karaktera. Nekidan su imali radionicu za *teenagere* i njihove roditelje, prvi put da takvo nešto ima u Trilju. Tu su još i vatrogasci, ima ih mladih dosta, čini mi se najviše studenata. To im bude zgodno raditi sezonski, zarade, a imaju vremena i učiti za ispite.

- A. D. (28) o aktivnosti udruga u gradu Trilju

Planinarsko društvo je aktivno. Planinare dosta, imali su i školu za planinare. BMW S.A.K Zagora je isto aktivan. Imali su humanitarnu akciju pa su donirali udruzi Prijatelji obitelji. Evo čekamo da nam Grad da obećanu zonu za *driftanje*, al nikako. Ja se ne razumin u auta, ali meni je predrago vidit kako su ti naši momci uživljeni u ta svoja auta, oni sve o njima znaju, nosaju krpu sa sobom pa ih čiste.

- L.G. (28) o aktivnosti i povezanosti udruga kao pozitivnim primjerima u gradu Trilju

Slika 3.3.1.

Donacija S.A.K. BMW Zagora za udrugu Prijatelji obitelji



Izvor: S.A.K. BMW Zagora (2024.). Posjećeno 20.8.2024. na FB stranici S.A.K. BMW Zagora: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100057683108633>

U Trilju se nedavno osnovao zbor mladih Župe. Ja sam također članica zbora. Za sada samo pjevamo i sviraju oni koji znaju svirati, a možda jednog dana budemo širili znanje sviranja instrumenta pružanjem instrukcija u crkvi, ali o tom po tom.

P.G. (16) o sudjelovanju u crkvenom zboru kao doprinosu zajednici

Od 2022. godine u gradu Trilju pri upravi grada osnovana je Zajednica sportova grada Trilja (u nastavku ZSGT). ZSGT broji 17 klubova/udruga, većinu svih rekreativnih i sportskih organizacija u gradu Trilju u kojoj prevladavaju djeca i mladi.¹² Brojni su i sportski i rekreativni klubovi u gradu Trilju, pr. Nogometni klub Čaporice, Malonogometni klub Trilj, Kickboxing klub Tilurium, Tenis klub Trilj, Rukometni klub Trilj, Košarkaški klub Cetina, Kuglački klub, Konjički klub Sv. Mihovil, Šahovski klub Trilj, Planinarsko društvo Jelinak, Sportski auto klub SAK - Zagora, Moto klub Noćni Jahači, Moto klub Divlje Svinje.¹³

Jedna dvorana je malo za grad u kojem je dosta ljudi trenira. U klubovima treniraju u istom terminu i dica i odrasli. Teško je da se poklopi slobodno vrijeme ljudima koji rade, ali i dicit koja dođu iz škole pa sad tako više sportova. Triba još jedna dvorana, uvijek se teren može u slobodno vrijeme iznajmljivat rekreativnim grupama npr. termini za mali balun. Mažoretkinje određene dane u tjednu, umisto u dvorani treniraju u školskom hodniku.

- V.B. (27) o nedostatku sportskih objekata kao nedostacima grada Trilja

Grad Trilj provodi mjere da prostor bivše tvornice „Cetinka“ ostane u vlasništvu grada Trilja kako bi se na istom mjestu, uz ostale kulturne i administrativne sadržaje, izgradile i stambene jedinice u svrhu stvaranja životnih okolnosti za mlade koji bi ostali živjeti na području Trilja, ali i za one koji su napustili Trilj ili Hrvatsku. Cilj je

¹² Prema informacijama dobivenim od tajnice ZSGT, M. Šipić Petričević (osobna komunikacija, 22.8.2024.).

¹³ Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (2024.). *Registar udruga Republike Hrvatske*. Posjećeno na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije : <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruga>.

pružiti mladima, ali i mladim obiteljima mogućnost odvajanja od obiteljskog kućanstva te započinjanja svoje obiteljske zajednice.¹⁴

Grad Trilj na službenim stranicama objavljuje razne natječaje. Primjerice, u tekstu javnog natječaja za sufinanciranje troškova rješavanja stambenog pitanja kao predmet natječaja navodi se: „prikupljanje prijava za dodjelu bespovratnih sredstava, temeljem Pravilnika o provedbi Programa unapređenja stanovanja za 2023. godinu, a u skladu s osiguranim sredstvima u Proračunu Grada Trilja za 2023. godinu s ciljem poticanja mladih obitelji na rješavanje stambenog pitanja radi demografske obnove i povećanja broja stanovništva na području grada Trilja.“¹⁵ Na stranicama grada Trilja, moguće je pronaći i Natječaj za dodjelu novčanih potpora studentima s područja Grada Trilja te druge natječaje za zapošljavanje i javne pozive za prikupljanje prijedloga udruga s područja grada Trilja. Grad Trilj sudjeluje u subvenciji troškova autobusnog prijevoza redovnih studenata s područja Grada Trilja (za studente koji studiraju u Splitu).

I. i ja napravili smo kuću. Srićom je bila mogućnost tog APN kredita. To je baš dobra stvar. Ne znam sad postoji li to još uvijek, ali nama je to dobro olakšalo s financijama. Nisu to sad neki ogromni novci od grada, ali ovo šta nam je pokrilo, to je bilo super.

- M.B. (27) o gradskom sufinanciranju izgradnje obiteljske kuće kao pozitivnim primjerom djelovanja grada Trilja

Triba ić u tom smjeru da se napravi i stambena zgrada za mlade obitelji i tako. Mislim da bi dosta ljudi tlo živiti u Trilju, ali jednostavno nemaju di. Nema stanova za kupiti, nema zemljišta, nema kuća koje se prodaju...

- R.L. (28) o nepostojanju stambenih mogućnosti kao nedostatku grada Trilja

¹⁴ Prema informacijama dobivenim od pročelnika Upravnog odjela općih poslova, lokalne samouprave i društvenih djelatnosti u gradu Trilju, D. Hrustić (osobna komunikacija, 19.8.2024.).

¹⁵ Javni natječaj za sufinanciranje troškova rješavanja stambenog pitanja (2023). Trilj: Grad Trilj. Dostupno na stranici: <https://trilj.hr/2023/04/14/javni-natjecaj-za-sufinanciranje-troskova-rjesavanja-stambenog-pitanja/>.

Najgore je što ako se vratim nakon faksa, nemam di radit. Imaju ljekarne u Trilju, ali nema tu prostora za napredovanje. I stipendije su male, okolna mista, npr. Sinj ima dosta veću stipendiju.

- A. Č-D. (21) o nedostacima grada Trilja

3.4. Uključenost mladih u društveni i politički život

U gradu Trilju postoji i Urduga mladih Actus –Trilj koja u posljednje vrijeme nije aktivna zbog nepostojanja prostora u kojem bi se mladi nalazili i organizirali događaje, ne postojanja financijskih resursa, ali u konačnici zbog smanjenog interesa mladih za sudjelovanjem u organizaciji događaja.¹⁶ Pri gradu Trilju ne postoji savjet mladih¹⁷, no postoje političke organizacije pri kojima su organizirana udruženja mladih. Na društvenoj mreži *Facebook* poznata je anonimna stranica „Zajednica Mladih grada Trilja“ koja neprestano objavljuje sadržaj o mogućnostima, ali i nedostacima grada Trilja za život mladih po pitanju prava studenata na stipendiranje, važnosti izlaska na izbore, javnog prijevoza i sl.¹⁸

¹⁶ Prema informacijama dobivenim od predsjednice Udruge mladih Actus Trilj, A. Vukas (osobna komunikacija, 19.8.2024.).

¹⁷ Prema informacijama dobivenim od pročelnika Upravnog odjela općih poslova, lokalne samouprave i društvenih djelatnosti u gradu Trilju, D. Hrustić (osobna komunikacija, 19.8.2024.).

¹⁸ FB stranica Zajednicac mladih grada Trilja (2024). Preuzeto s: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61553067526363> (4.9.2024.).

Slika 3.4.1

Snimak zaslona FB stranice Zajednica mladih grada Trilja



Izvor: Zajednica mladih grada Trilja (2023.). Posjećeno 4.9.2024. na FB stranici Zajednica mladih grada Trilja:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61553067526363>

Dosta ideja što su uključivale mlade kao volontere ili kao mogućnost zapošljavanja preko studentskog ugovora, nisu bile prihvaćene primjerice kino na otvorenom po uzoru na Kino bačvice u Splitu. To financijski nije bilo isplativo u smislu da će Turistička zajednica ili grad Trilj profitirati, ali ima utjecaj na širu okolinu. Mi bi platili samo licence za filmove dok bi izdali koncesiju u parku za pružanje usluga hrane i pića tako da bi neko drugi tu profitira, ali to je bilo odbačeno u smislu šta ćemo se oko toga mučit kad imamo jednu te istu feštu u parku.

- L.G. (28); bivša zaposlenica TZ Trilj o neprihvatanju ideja od strane političke strukture kao negativnim primjerima djelovanja grada Trilja

Problem je također taj što nemamo adekvatnih prostora za održavanje bilo kakvih predavanja, edukacija, radionice. Obećali su kad bude Cetinka sređena da će bit prostora za udruge. Udruga Actus u poziciji je da napravi inkluziju svih skupina, ne samo nas mladih nego bi primjerice netko davao repeticije doci iz osnovne škole tako bi bili uključeni i najmlađi.

Financiranje je u to vrijeme nastanka udruge bilo teško, kad smo pitali Grad da sudjeluje u troškovima jednog od događaja, rekli su može, ali su predložili da osnujemo forum mladih njihove političke stranke, iz tog razloga smo odlučili financirat događaj sami.

Vrime kad smo se mi aktivirali bilo je tamo sa 17 godina, ali mlađe generacije koje je u tim godinama uvalila korona, oni su se u tome izgubili i sve im je postalo *online*, to je dosta unazadilo i ugasilo stvari.

Plan nam je ove zime organizirat filmske projekcije u Kino dvorani.

- A.V. (28); predsjednica Udruge mladih Actus - Trilj o nepostojanju prostorija za mlade kao nedostacima grada Trilja

Već odavno razmišljan kako mogu organizirat u kinu neke edukacije, npr koji su znaci moždanog udara i sl. vezano za struku. Dovala bi i stručnjake, točno znam kako bi se to moglo organizirat. Znam da bi bilo ljudi koji bi došli slušat.

N.L. (23) o mogućem doprinosu zajednici

4. SOCIJALNI RAD U ZAJEDNICI

4.1. Socijalni rad

Prema Međunarodnoj definiciji socijalnog rada (2014., IASSW I IFSW) socijalni rad je praktična profesija i akademska disciplina koja promovira socijalnu promjenu i razvoj, socijalnu koheziju, osnaživanje i oslobađanje ljudi. Rad u zajednici element je stjecanja kompetencija u području multikulturalnosti i poštivanja razlika, kritičkog pristupa, zagovaranja ljudskih prava i socijalne pravde i djelovanja u širem okruženju i međusektorske suradnje. (Žganec, 2008).

Tradicionalna podjela socijalnog rada dijeli područja djelovanja na rad s pojedincem, grupama, obiteljima i zajednicama, no danas se javljaju i suvremeni oblici djelovanja unutar socijalnog rada primjerice zeleni socijalni rad ili multikulturalni socijalni rad. Važno je napomenuti kako djelovanje unutar socijalnog rada najčešće ovisi o teorijskom pristupu na koji se stručnjak sam odluči zbog preferenci i sklonosti određenom tradicionalnom ili suvremenom okviru (Žganec, 2022.).

4.2. Socijalni rad u zajednici

Iako zajednica ne mora nužno biti određena geografskim elementima jer zajednica može ovisiti i o psihološkom dojmu stanovnika koji mogu imati različiti osjećaj zajednice, ipak lokalnu zajednicu najčešće određuje geografska podjela teritorija na administrativna područja (Žganec, 2022.).

Jedan od ključnih elemenata definicije pojma zajednice je spoznaja o povezanosti – svijest članova o pripadnosti nekoj zajednici. Na temelju te spoznaje članovi zajednice aktiviraju se te teže sudjelovanju i povezanosti s ostalim članovima zajednice kojoj pripadaju (Žganec, 2008.).

Pojam socijalnog rada u zajednici obuhvaća razne djelatnosti, a iste je moguće pronaći i pod drugim nazivima. Ono što obuhvaća socijalni rad u zajednici moglo bi se još nazvati i djelatnostima organiziranja zajednice, razvoja zajednice, izgradnje zajednice, organiziranje susjedstva, socijalna akcija, socijalno planiranje itd. (Žganec, 2022.:43).

U smjeru ostvarivanja socijalne promjene važnu ulogu igra poštovanje od strane stručnjaka prema zajednici i njezinim stanovnicima. Jedan od načina pokazivanja poštovanja jest pokazivanje poznavanja kulture zajednice prema kojoj želi djelovati, bilo tradicijske bilo suvremene kulture (Žganec 2008.).

Zajedničke ekološke akcije za održavanje čistoće primjerice javnih zelenih površina kvalitetni su procesi koji pridonose osnaživanju zajednice tako da ju čine sigurnom i zdravom za život građana (Žganec, 2008.).

Socijalna kohezija bitan je alat kad je u pitanju izgradnja mira nakon sukoba, ali i u slučaju kad je potrebno prevenirati i predvidjeti moguće sukobe (Lindegaard i Jarawura, 2024.). Socijalnu koheziju moguće je narušiti mobilnošću stanovništva,

primjerice, migracije, bilo prisilne ili dobrovoljne, mogu predstavljati izazov socijalnoj koheziji u zajednicama iz koje stanovništvo odlazi ili u zajednicama u koje novo stanovništvo dolazi; raseljavanje može negativno utjecati na već stvorene socijalne veze (Betss i sur., 2017., prema Lindegaard i Jarawura, 2024.).

Socijalnim radom u zajednici moguće je i utjecati na teškoće unutar administrativne organizacije zajednice, točnije problemi na razini lokalne samouprave ili problemi unutar institucija zajednice mogu se riješiti pravilnim pristupom socijalnog rada primjerice interdisciplinarnim metodama osposobiti stručnjake kako bi unaprijedili valjanost svog djelovanja ili timskom suradnjom stručnjaka različitih profesija (Žganec, 2022.).

4.3. Socijalni rad s mladima

Ako socijalni radnici uključe važnost ljudskih prava u svoj rad s mladima, tada će moći u potpunosti promovirati i ostvarivati prava i utjecati na snage koje mladi imaju. Tako će biti u mogućnosti raditi s mladima na promociji osnaživanja, razvoja vodstva i participacije mladih. U konačnici, takav pristup može dovesti do razvoja pozitivnih suradničkih odnosa s mladima gdje je moć uravnotežena te odnosa u kojima su mladi cijenjeni zbog onoga čime mogu pridonijeti društvu (Thomas, 2013.).

Thomas (2013.) navodi kako postoje dva modela intervencije koji se koriste u radu s mladima, a to su: **model smanjenja rizika i model mladih kao resursa zajednice**. Prvotni model opisan je kao primarni model koji se koristi u radu s mladima, a mlade smatra „rizičnima“ dok liječenje i prevenciju velikog spektra problema smatra ciljem. Dakle, mladi se smatraju problemom koji treba „popraviti“, „držati ih podalje od ulica“, a programi i institucije smatraju se njihovim „popravljačima“. Drugi model, kao što mu i samo ime kaže, temelji se na perspektivi snaga „mladih kao resursa“ zajednice koje zajednica cijeni (Checkoway i Guitierrez, 2006., prema Thomas, 2013.). Dalje, Thomas (2013.) navodi kako je taj model usmjeren na uključivanje mladih u sudjelovanje kroz programe i projekte unutar zajednice u kojoj žive. Time, naglašavajući svoj potencijal i sposobnost da s entuzijazmom istražuju svijet, stječu kompetencije i razvijaju kapacitet da značajno doprinesu svijetu (Damon, 2004., prema Thomas, 2013.). Razvoj mladih i njihovih snaga ne smije se odvijati u

izoliranim institucijama već unutar njihove zajednice (Villarruel i sur., 2003., prema Thomas, 2013.).

Za razliku od modela smanjenja rizika koji mlade priprema za budućnost, model mladih kao resursa priprema mlade da se suoče sa zahtjevima i izazovima u kojima su se našli u stvarnom vremenu, kao i u budućem (Checkoway, 1998., prema Thomas, 2013.).

Socijalni rad u zajednici često je u suradnji s organizacijama civilnog društva koje najčešće djeluju na području kulture i umjetnosti, socijalnih djelatnosti, ekonomije ili poljoprivrede. Razlog tome je što je često socijalnim radnicima lakše putem inicijativa i projekata u suradnji s neprofitnim sektorom ostvariti određene ciljeve u zajednici nego što bi to učinili sami putem javnih ustanova (Žganec 2022.).

Učenje kroz volonterski rad ključan je element društvenog i građanskog razvoja koji tjera mlade da se suoče s društvenim pitanjima (Kohlberg 1971., prema Afzal i Hussain, 2020.). Istraživanje koje su Afzal i Hussein (2020.) proveli na studentima govori kako volonterski rad ima pozitivan učinak na razvoj socijalnih vještina studenata, štoviše, studenti nakon završetka programa volonterskog rada doživljavaju se kao društveno odgovorniji građani.

S druge strane, Jardim i Marques da Silva (2018.) spominju pojam individualizma u pogledu volonterskog rada. Autorice su došle do zaključka kako se mladi odlučuju na volontiranje u ESS (Europske snage solidarnosti) zbog osobnih interesa, a manje zbog altruističnih. Neki od glavnih razloga koje su volonteri naveli bili su: trenutna nezaposlenost te prilika za razvoj vještina koje će im biti korisne za profesionalni i osobni život.

4.4. Mogućnosti rada s mladima na području grada Trilja

4.4.1. Suradnja organizacija civilnog sektora

Socijalni kapital grada Trilja je raznovrstan. Socijalni rad na području grada Trilja djelotvorno bi uspostavio suradnju između više organizacija civilnog sektora. Primjerice, u gradu Trilju nalazi se Konjički klub Sv. Mihovil te Udruga osoba s invaliditetom - Trilj. Socijalni rad kao profesija koja posjeduje znanja kako integrirati

društvo, mogao bi kroz projekt ili inicijativu povezati dvije navedene udruge te osmisliti program u kojem će se mladi u slobodno vrijeme odlučiti na volontiranje s osobama s invaliditetom, ali ne u prostorijama udruge osoba s invaliditetom već u konjičkom klubu. Na taj način, mladi koji se prijave na volontiranje bili bi dionici terapijskog učinka životinja, u ovom slučaju konja, na ljude. Govoreći o terapijskom učinku, također je moguće postići i suradnjom s kulturno umjetničkim udrugama koje postoje u gradu Trilju. Radionice crtanja, slikanja i oslikavanje materijala raznim tehnikama mogle bi izazvati ne samo terapijsko djelovanje kod osoba s invaliditetom već i razvijanje osjećaja povezanosti u kojem slučaju socijalni kapital jača te na taj način stvara mogućnosti za nove ideje, no ne samo kod stručnjaka i organizatora već i kod sudionika na programima.

4.4.2. Promocija pozitivnih obiteljskih odnosa

Otpornost je proces pomoću kojeg osoba uspijeva ne samo izdržati u teškim životnim situacijama već uspijeva stvoriti i održati život koji ima značenje te na taj način doprinijeti okolini (Van Hook, 2019: 3). Evans-Whipp i Gasser (2020.) istraživali su pojam otpornosti kod australskih adolescenata. Autori su zaključili kako mladi koji imaju pozitivne i podržavajuće odnose s roditeljima i prijateljima pokazuju značajno više razine otpornosti. Socijalni rad u zajednici može promovirati pozitivne obiteljske odnose, naročito kod mladih u vrijeme adolescencije kada mnogi prolaze razne izazove. Jedan od programa kojim bi se osiguralo druženje i povezivanje mladih i njihovih roditelja moglo bi se odvijati kroz programe planinarenja. Primjerice, zimi kada mladi nemaju aktivnosti u gradu Trilju, moguće je vikendom u jutarnjim terminima organizirati uspone na susjedna brda. Na taj način mnogi mladi bi „zimsku hibernaciju“ zamijenili fizičkom aktivnošću te na taj način održavali odnose s roditeljima. Iz te perspektive, socijalni rad usmjeren je na zdrav život – tijela i psihe, ali i na „osiguranje“ da mladi ukoliko steknu otpornost u ranijim životnim razdobljima, nošenje s izazovima trebalo bi biti lakše, a mladi sposobni za doprinos okolini.

4.4.3. Utjecaj na političku strukturu

Socijalni radnici, poznavajući interpersonalnu komunikaciju i holistički pristup različitim profilima profesija mogu se obratiti vodstvu grada Trilja za uspostavljanje

boljih odnosa. Usmjeravanje djelovanja u ovom slučaju ne bi bilo neposredno prema cilju već prema odvijanju procesa kako navodi Žganec (2008.). Bitnima valja učiniti cijeli postupak susreta osoba u sukobu. Moguće je uspostaviti suradnju između gradova pr. kroz razmjenu mladih unutar sportskih klubova. Ideja je da mladi prime po jednu osobu iz stranih klubova kako bi si osigurale mjesto u zamjeni uloga.

4.4.4. Povezivanje generacija

Kulturno društvo grada Trilja ili Udruga umirovljenika Trilj udruge su čiji stariji članovi posjeduju mnoga znanja i vještine koje mogu prenijeti mladima. Za vrijeme zimskih praznika moguće je organizirati radionice pletenja, folklornog plesanja, radionice izrade grotulje kao triljskog specifičnog suvenira. Na taj način došlo bi do spoja generacija koje imaju priliku učiti jedni od drugih. Također, moguće je i organizirati instrukcije za osnovnoškolce koje bi držali učenici srednjih škola ili studenti, sa svrhom volontiranja. Prostorije koje se mogu iskoristiti su: učionice OŠ Trilj, Gradska knjižnica grada Trilja ili župna kuća.

4.4.5. Suradnja javnih ustanova i kulturnih udruga

Primjer socijalnog rada u zajednici bio bi i organizacija suradnje pr. Kulturne udruge Trilj s Muzejom triljskog kraja kojom bi se, njegujući baštinu grada Trilja, mogla realizirati ideja izrade sveske triljskih gastro delicija. Ili uzimajući u obzir bogatu prirodu te bliskost planinskim predjelima, moguće je organizirati edukativne radionice o ljekovitim biljkama triljskog podneblja te izraditi svojevrsnu knjižicu ljekovitog bilja čajeva. Na pristupačan i kreativan način mladi mogu biti dionici brendiranja povijesti i kulture triljskog kraja, pr. na Dan grada 29. rujna, odijevanje u povijesne uloge, pr. rimske legionare ili izrada triljske kuharice prateći povijesnu kronologiju razvoja grada Trilja. Takvo predstavljanje grada Trilja lokalnom, ali i nelokalnom stanovništvu odigralo bi ulogu i u promociji samog grada, turizma te važnosti događaja za Turističku zajednicu grada Trilja čime bi se pospješilo financiranje samog projekta od strane TZ grada Trilja.

4.4.6. *Kultura i edukacija*

Potrebno je usmjeriti djelovanje na resurse te težiti njihovoj iskoristivosti namjesto pasivnosti zbog nepostojanja određenih institucija. Primjerice, Kino dvorana u gradu Trilju nije u potpunosti iskorištena. Iako je zastarjela, u njoj se i dalje mogu održavati određena predavanja zanimljiva mladima pr. razni putopisi, iskustva o volontiranju u drugim državama, predavanja na temu zdravlja i prednosti fizičke aktivnosti s naglaskom na bolesti koje se danas javljaju kod mladih, edukativna predavanja, glazbeni koncerti lokalnih glazbenih skupina... Također, gradska knjižnica koja ne organizira događaje, socijalni radnici kao stručnjaci u planiranju socijalne promjene mogu potaknuti mlade ili suorganizirati dane poezije, književne mjesečne klubove mladih, radionice pisanja raznih književnih vrsta. Također, moguće je i poticati mlade na aktivno sudjelovanje u organizaciji sličnih događaja, pr. mladi mogu održati predavanje ili radionicu onoga čime se oni sami bave, studiraju, profesionalno djeluju ili pozvati poznanike kao predavače. Važno je da mladi proaktivno sudjeluju u organizaciji sa svojim talentima i vještinama.

4.4.7. *Zagovaranje prava*

Socijalni rad u zajednici može se odraziti i putem zagovaranja prava mladih. Zagovaranje je bitan element osnaživanja zajednice (Nachshen, 2004.). Prilikom prenamjenjivanja gradskih prostorija te izgradnje novih, važno je čuti glas mladih. Primjerice, prenamjena prostorija bivše tvornice Cetinka, trebala bi omogućiti mladima stjecanje prostora u kojem mogu boraviti i gdje se mogu organizirati na djelovanje ili organizirati razne društvene aktivnosti. Tako je moguće modelom političke i socijalne akcije organizirati mlade na djelovanje, osnažiti ih jačanjem vjere u vlastite mogućnosti i potaknuti ih da aktivno participiraju u donošenju zakonodavnih odluka tako da stvaraju utjecajne i nove strukture koje djelovanjem stječu moć utjecaja na postojeću političku situaciju (Žganec, 2022.).

Seppala i sur. (2013.) kroz rad govore o prednostima povezivanja s bližnjima te kontinuirane socijalne interakcije. Stoga, već spomenuto druženje poput „Pikećanskog derneka“ može biti dobar primjer iz prakse gdje se uža zajednica mladih samoorganizira sa svrhom samog druženja i povezivanja susjedstva. Na tim

primjerima moguće je uočiti *bottom up* pristup u razvoju zajednice koji nam govori da zajednica sama, bez vanjskog utjecaja stručnjaka ili vodstva, sposobno organizira aktivnosti od zajedničke koristi (Žganec, 2008.).

5. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada bio je istražiti mogućnosti djelovanja socijalnog rada s mladima u zajednici grada Trilja. Rad donosi uvid u kulturna događanja, aktivnost javnih i društvenih struktura za život mladih. U ovom radu, osim općih podataka o gradu Trilju, moguće je pronaći stavove i mišljenja mladih o socijalnim i ekonomskim prilikama grada Trilja za život mladih. Socijalni rad u zajednici stvara mogućnost razvoja zajednice. U ovom slučaju, socijalni rad s mladima može biti usmjeren na smanjenje rizika za mlade putem razvijanja otpornosti i usmjeravanjem mladih na pronalaženje aktivnosti s ciljem ispunjavanja slobodnog vremena ili biti usmjeren na mlade kao resurse lokalne zajednice, u kojem slučaju bi mladi krojili zajednicu u kojoj žive, utjecali na politiku i društvenu scenu te organizirali ili suorganizirali razne lokalne manifestacije, događaje, iskorištavali neiskorištene resursa grada te rušili jaz između generacija. Za koji god pristup se odlučili, socijalni rad kao profesija obiluje znanjima i vještinama kroz razne modele djelovanja. Specifično koji model odabrati, nema pogrešnog odgovora. Bitno je „slušati“ zajednicu te se voditi osobnim preferencama djelovanja kojeg na kraju bira sam stručnjak. Osnaživanje mladih s ciljem jačanja njihove vjere u sebe te osvješćivanja mladih o važnosti dobrih odnosa unutar zajednice može i trebao bi biti cilj svakog modela djelovanja socijalnog rada s mladima unutar lokalne zajednice.

POPIS GRAFIKONA

1. Grafikon 2.2.1. *Linijski grafikon dobne strukture stanovništva grada Trilja*
2. Grafikon 2.2.2. *Kružni dijagram statusa mladih grada Trilja*

POPIS SLIKA

1. Slika 2.1.1. *Prikaz grada Trilja na mapi Republike Hrvatske*
2. Slika 3.2.1. *Thrill Blues run*
3. Slika 3.2.2. *Klizalište na Adventu u Trilju*
4. Slika 3.2.3. *Kanuing na rijeci Cetini*
5. Slika 3.2.4. *Pikećanski dernek*
6. Slika 3.3.1. *Donacija S.A.K. BMW Zagora za udrugu Prijatelji obitelji*
7. Slika 3.4.1. *Snimak zaslona FB stranice Zajednica mladih grada Trilja*

LITERATURA

1. Afzal, A., & Hussain, N. (2020). Impact of Community Service Learning on the Social Skills of Students. *Journal of Education and Educational Development*, 7(1), 55-70.
2. Alupović Gjeldum, D. (2007.). Običaji i tradicije. U Kusin, V., Belamarić, J., & Grčić, M. (ur.), *Dalmatinska Zagora nepoznata zemlja*. (str. 559-581.). Zagreb: Galerija Klovićevi dvori.
3. Cekom 3LJ. Preuzeto s: <https://www.cekom3lj.hr/hr/> (20.8.2024.)
4. Državni zavod za statistiku (2021). Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. - Stanovništvo - po gradovima/općinama. Dostupno na mrežnoj stranici Državnog zavoda za statistiku: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

5. Državni zavod za statistiku (2021). Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. - Prvi rezultati. Dostupno na mrežnoj stranici Državnog zavoda za statistiku: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>
6. Eko Trilj Festival (2023). Preuzeto s: https://www.facebook.com/profile.php?id=100090858420254&_rdc=1&_rdr (20.8.2024.)
7. Evans-Whipp, T., & Gasser, C. (2020). 10 Adolescents' resilience. *Growing Up In Australia*, 109.
8. Ferata (2023). U sklopu Trilj Eko Festivala održana akcija čišćenja korita rijeke Cetine. Preuzeto s: <https://www.ferata.hr/u-sklopu-trilj-eko-festivala-odrzana-akcija-ciscenja-korita-rijeke-cetine/> (20.8.2024.)
9. Grad Trilj. *Prostorni podaci grada Trilja*. Preuzeto s: <https://gis.trilj.hr/gis> (20.8.2024.)
10. Jardim, C., & Marques da Silva, S. (2018). Young people engaging in volunteering: Questioning a generational trend in an individualized society. *Societies*, 8(1), 8.
11. Javni natječaj za sufinanciranje troškova rješavanja stambenog pitanja (2023). Trilj: Grad Trilj. Dostupno na stranici: <https://trilj.hr/2023/04/14/javni-natjecaj-za-sufinanciranje-troskova-rjesavanja-stambenog-pitanja/>
12. Lindegaard, L. S., & Jarawura, F. X. (2024). SOCIAL COHESION IN RESEARCH, POLICY AND PRACTICE. In *LOSS, DAMAGE AND SOCIAL COHESION: Impacts and next steps for policy and programming* (pp. 13–24). Danish Institute for International Studies.
13. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (2024.). Registar udruga Republike Hrvatske. Posjećeno na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije : <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge>
14. Nachshen, J. S. (2004). Empowerment and families: Building bridges between parents and professionals, Theory and research. *Journal on Developmental Disabilities*, *Journal on Developmental Disabilities* 11 (1), 67-76.

15. *Plan upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže: Kanjon rijeke Cetine 2024.-2033.* (2023.). Split. Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.
16. Seppala, E., Rossomando, T., & Doty, J. R. (2013). Social Connection and Compassion: Important Predictors of Health and Well-Being. *Social Research*, 80(2), 411–430
17. Thomas, T. L. (2013). " Hey, those are teenagers and they are doing stuff": Youth Participation in Community Development (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).
18. Van Hook, M. P. (2019). *Social work practice with families: A resiliency-based approach*. Oxford University Press, USA.
19. Visit Trilj (2022). Advent u Trilju. Preuzeto s: <https://www.visittrilj.com/hr/multimedia/novosti/item/630-advent-u-trilju> (20.8.2024.)
20. Visit Trilj. *Osnovne informacije*. Preuzeto s <https://www.visittrilj.com/hr/trilj/osnovne-informacije> (20.8.2024.)
21. Vrgoč, M. (2010). *Pregled povijesti grada Trilja*. Trilj: Grad Trilj i Muzej triljskog kraja.
22. Zajednica mladih grada Trilja (2024). Preuzeto s: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61553067526363> (4.9.2024.)
23. Žganec, N. (2008). Objavljena predavanja; Interna skripta Studijski centar socijalnog rada.
24. Žganec, N. (2022). *Socijalni rad u zajednici*. Jasterbarsko: Naklada Slap.